

УДК 811.81'28.738.3

Матеріали до словника традиційних народних промислів (гончарська лексика подільських говірок)

Ольга Жвава

Чорноморський національний університет імені Петра Могили м. Миколаїв, Україна

Анотація

У статті подано лексичний матеріал до Словника традиційних народних промислів. Пропоновані матеріали відображають особливості та регіональні відмінності термінології гончарства Поділля. Актуальність зумовлена тим, що багато проблем діалектної лексикології досі не розв'язано, зокрема не створено загальноукраїнського словника говірок і словника українських говорів окремих регіонів. Номінація явищ, понять традиційної народної культури є поліінформативною, а їх фіксація та збереження залишається актуальним завданням сучасної діалектології. Джерела фактичного матеріалу – записи живого народного мовлення, зроблені автором у 12 населених пунктах Поділля впродовж 1998–1999 рр. за спеціально укладеним питальником.

Ключові слова: словник, говірка, лексика, традиційні народні промисли, подільські говірки, тематична група лексики, гончарська лексика, лексикографія

UDC 811.81'28.738.3

The lexical materials for the dictionary of traditional folk crafts (pottery vocabulary of Podillia dialects)

Olha Zhvava

Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

Received: 08.04.2024 • Accepted: 15.05.2024

Abstract

The article analyzes lexical material for the Dictionary of Traditional Folk Crafts. The proposed materials reflect the peculiarities and regional differences of the pottery terminology of Podillia. The relevance of the article is due to the fact that many problems of dialect lexicology have not yet been solved, in particular, a national dictionary of dialects and a dictionary of individual regions of Ukrainian dialects have not been created. The nomination of phenomena and concepts of traditional folk culture is poly-informative, and their fixation and preservation remain an urgent task of modern dialectology. The sources of the factual material are recordings of live folk speech made by the author in 12 (twelve) settlements of Podillia in 1998-1999. The **purpose** of the research is to review the history of Podillia pottery as a folk craft, as well as to present a fragment of a dictionary of pottery terminology, and to introduce a name to denote the realities of pottery into scientific circulation. The article uses general scientific **methods** of research: analysis, synthesis and observation, which made it possible to identify and systematize colloquial material; the descriptive method was used in the process of analyzing the vernacular speech. Special linguistic methods of research: questionnaires and interviews contributed to the recording of dialect speech, contextual and interpretive analysis allowed to identify transformations of the semantic scope of lexemes functioning in the live speech of speakers of Podillia dialects, linguo-geographical method made it possible to illustrate the habitat of the recorded names. The **result** of the research is the introduction of lexical material collected during the expedition into scientific circulation. The work on the dictionary of pottery terminology is planned to be continued, streamlining the previously collected vocabulary. **Originality.** Studying the cultural characteristics of Ukrainians allows not only expanding general knowledge, but also passing on the nation's invaluable experience to future generations. The vocabulary of traditional crafts is a unique basis for enriching the language, a part of cultural and social memory. It is also important to compile dictionaries, as the recording of traditional folk culture concepts is an urgent issue not only for ethnology but also for linguistics. **Conclusion.** The pottery vocabulary of Podillia dialects is a complex multifaceted system with a clear structure. The study of this vocabulary proves that in terms of area, it shows tendencies towards spatial opposition: some of the lexemes are not found in neighboring dialects (brashne, bohonok, vedrovyi pot, veselce, etc.). We see the prospects for further research in the continuation of work on the compilation of the Dictionary of Podillia Dialects.

Keywords: vocabulary, dialect, lexicon, traditional folk crafts, Podillia dialects, thematic group of vocabulary, pottery vocabulary, lexicography

Постановка проблеми. Сучасні реалії вимагають ще глибшого пізнання культури свого народу. Завжди актуально досліджувати національну культуру, життєвий устрій, національні традиції, соціальні норми поведінки, духовні цілі та цінності рідного народу. Вивчення культурних особливостей українців дозволяє не лише розширити та розвинути загальні знання, а й передати

безцінний досвід нації наступним поколінням. Лексика ж традиційних народних промислів є унікальною базою для збагачення мови, частиною культурної та соціальної пам'яті. Важливо й укладати словники, адже фіксація понять традиційної народної культури є актуальним питанням не тільки етнології, а й лінгвістики. Діалек-

тні словники не лише зберігають лексико-семантичні одиниці, а й містять відомості про побут, звичаї, традиції носіїв говірки, фіксують історичні факти, указуючи на ареальне поширення говіркових явищ тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на те, що українське гончарство вивчають здавна, проте й донині не сформовано науково-інформаційної бази, яка б повно охоплювала шар лексики, що обслуговує професійний виробничий процес і його результати. Хоч перші спроби збирання відповідних матеріалів у гончарних осередках зроблено ще у XVIII столітті, одним із перших про особливе значення гончарського ремесла висловився український поет К. Зіновій у своїй рукописній збірці віршів. Дещо пізніше О. Шафонський зібрав унікальні свідчення про устрій тогочасного гончарського промислу на Чернігівщині (1786 р.). Його відомості частково доповнюють матеріали, зібрані на Полтавщині вже в середині XIX століття М. Арандаренком.

Плідно досліджували гончарний промисел П. Маєвський, О. Зайкевич, В. Василенко, С. Лисенко, М. Пакульський та інші етнографи, статисти, котрі звертали увагу на локальні особливості гончарства на Полтавщині. У кінці XIX ст. побачили світ публікації І. Зарецького, М. Могильченка, М. Русова, присвячені гончарству окремих регіонів Лівобережної України.

Унікальні фольклорні твори, що дозволяють реконструювати міфологічні уявлення про гончарів та їхню професію, семантику глиняних виробів, записали також відомі українські фольклористи й етнографи Б. Грінченко, М. Драгоманов, П. Іванов, О. Малинка, І. Манжура, В. Милорадович, М. Сумцов, П. Чубинський та ін.

З етнографічних праць, що є найбільш актуальними, відзначимо статтю Л. Шульгіної «Гончарство в с. Бубнівці на Поділлі» (Шульгіна, 1929), роботу А. Прусевича «Кустарные промыслы Подольской губернии» (Прусевич, 1916). Ці дослідження й досі вражають повнотою, фактологічною насиченістю описів звичаїв та обрядів ремісників загальновідомого центру народного гончарства – Поділля.

Першою спробою зібрати гончарську термінологію української народної мови й відповідно її оформити був п'ятий розділ словника В. Василенка «Опыт толкового словаря народной технической терминологии по Полтавской губернии. От-

дел I, II, III. Кустарные промыслы, сельское хозяйство и земледелие, народные поговорки и изречения» (Василенко, 1902). Під час збирання лексики різних ремесел науковець помітив, що в окремих ремісничих центрах у тому самому промислі вживають неоднакову термінологію. Він зробив висновок про те, що без глибокого вивчення діалектних назв, поширених у народнорозмовній мові, не можна створити повний тлумачний словник української ремісничої термінології, вибудований на наукових засадах. Учений окреслив основні завдання для дослідників – збирати й публікувати народні терміни. Із цією метою науковець склав «Проект инструкции для собирания материалов по технической терминологии» і «Програму вопросов для отдельного лица».

У XX ст. збиранням гончарської лексики на Полтавщині займалася М. Кривчанська (дисертація «Лексика гончарного промислу Полтавської області») (Кривчанська, 1954); опис термінології художньої кераміки здійснила Н. Левун (дисертація «Семантична і словотвірна структура української термінології художньої кераміки») (Левун, 1984); специфіку регіональної гончарської термінології досліджували В. Бережняк (дисертація «Гончарна лексика східнополіського діалекту») (Бережняк, 1996) і Л. Спанатій (дисертація «Гончарна лексика в говорах української мови»). До прикладу, Л. Спанатій опрацювала термінологію 95 населених пунктів України, що була зібрана експедиційним шляхом за спеціально укладеною авторською програмою. Наукова новизна цього дослідження полягає в тому, що вперше в українському мовознавстві систематизовано й усебічно проаналізовано лексику гончарів більшості українських етнічних територій, розкрито взаємовпливи й семантичне контактування між компонентами різних тематичних груп, багато з діалектних слів уперше введено до наукового обігу, подано відомості міждіалектного й міжмовного контактування.

Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному відродив започатковану ще в XIX столітті діяльність земських статистів, етнографів зі збирання ремісничої гончарської номенклатури й планує підготувати та видати «Словник народної гончарської термінології України». Це дуже важливо, бо за останні десятиліття відбувається нівелювання гончарської термінології, що пов'язано з науково-технічним прогресом, під впливом якого гончарний проми-

сел зазнає істотних змін у своїй структурі. Сьогодні традиційна гончарна лексика перебуває на межі зникнення, а, будучи зафіксованою в подільських говірках, вона поповнить картотеку зведеного Словника.

В етнолінгвістичному аспекті репрезентовано гончарську термінологію в розвідках С. Литвиненко (Литвиненко, 2003), Н. Хобзей, С. Пошивайло (Пошивайло, 2014), у лексикографічному – О. Пошивайла (Пошивайло, 1993б), лінгвогеографічному – Й. Дзендзелівського (Дзендзелівський, 1955), Л. Спанатій (Спанатій, 1990; Спанатій, 1996а; Спанатій, 1996б), регіональному – В. Бережняк (Бережняк, 1996), Й. Дзендзелівського (Дзендзелівський, 1955), М. Кривчанської (Кривчанська, 1954), М. Мединського (Мединський, 2006).

Мета і завдання статті. Метою пропонованої розвідки є огляд досліджень гончарства Поділля як народного промислу, а також презентація фрагмента словника гончарської термінології подільських говірок. Завдання статті: увести у науковий обіг найменування на позначення реалій гончарського промислу. Об'єктом вивчення є лексика гончарства у говірках Поділля, а предметом – її організація в діалектному словнику. Джерела фактичного матеріалу – записи живого народного мовлення, зроблені автором у 12 населених пунктах Поділля впродовж 1998–1999 рр.

У статті використано загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез і спостереження, що уможливили виявлення й систематизацію говіркового матеріалу; описовий метод застосовано в процесі аналізу народного мовлення. Спеціальні лінгвістичні методи дослідження: анкетування й інтерв'ювання сприяли фіксації гові-

ркового мовлення, контекстуально-інтерпретаційний аналіз дав змогу виявити трансформації семантичного обсягу лексем, які функціонують у живому мовленні носіїв говірок Поділля, лінгвогеографічний метод уможливив ілюстрацію ареалогії зафіксованих назв.

Виклад основного матеріалу дослідження. Структуру словникової статті подано так, що реєстрове слово, якщо воно відмінюване, подано в початковій формі великими літерами жирним шрифтом за українською абеткою. Далі у квадратних дужках малими літерами жирним шрифтом відбито вимову цього слова. Потім названо стилу найнеобхіднішу граматичну інформацію реєстрової лексеми, напр.: закінчення родового відмінка однини чи називного відмінка множини іменників, їхні рід та число; закінчення родових форм для прикметників; закінчення родового відмінка для кількісних числівників; деякі особові закінчення, вид, перехідність / неперехідність для дієслів; указано частиномовну належність для займенників, прислівників і службових частин мови. Кожну окрему семему багатозначного слова відокремлено арабською цифрою. Слова витлумачено лексичними відповідниками літературної мови або розкрито описово. Реєстрові лексеми паспортизовані літерними скороченнями назв обстежених населених пунктів. Особливості вимови представлено за допомогою загальної фонетичної транскрипції для запису українського літературного й діалектного мовлення, що запропоновано в першому томі «Атласу української мови» (АУМ 1984; АУМ 1988; АУМ 2001). Фонетичні й морфологічні варіанти реєстрових слів подаємо в різних словникових статтях.

ФРАГМЕНТ СЛОВНИКА

БАБУШНИК, [бабу́шник], а, чол. Посуду циліндричної форми, подібна до ринки, в якому пекли хліб (Павлівка).

БАКЛА́ЖКА, [бакла́жка], и, жін. Невелика плоска посудина, що використовується для зберігання води. За формою може бути округлою або тиквоподібною (усі н.п.).

БАЛА́БУХ, [бала́бух], а, чол. 1. Великий шматок мокрої глини, збитий довбнею (усі н.п.). 2.

Шматок глини – сировини, викачаний на лаві (усі н.п.).

БАЛА́БУХА, [бала́буха], и, жін. Шматок глини-сировини, викачаний на лаві (усі н.п.).

БАЛАГА́Н, [балага́н], у, чол. Частина горну, де зберігається паливо і сам гончар захищається від дощу чи негоди під час випалювання посуду (Бубнівка, Саврань).

БАЛГА́Н, [балга́н], у, чол. Частина горну, де зберігається паливо і сам гончар захищається від дощу чи негоди під час випалювання посуду (Бубнівка, Саврань).

БАНЯ́К, [бан'ак], а, чол. Горщик, що формою наближається до металевих заводських виробів (Купин, Пісочна, Громи, Павлівка, Шарин, Саврань).

БА́НЬКА, [ба́нка], и, жін. Виріб глекоподібною форми, в якому зберігають воду (усі н.п.).

- БАЊЬКА, [ба́н'ка], и, жін. Невелика пласка посуди́на для збері́гання напо́їв з двома дни́щами й опуклими сті́нками (Савра́нь).
- БАРИ́ЛО, [ба́рило], а, сер. Посуди́на з двома дни́щами й опуклими сті́нками для збері́гання напо́їв (Савра́нь).
- БАРИ́ЛЬЦЕ, [ба́риль'це], я, сер. Посуди́на з двома дни́щами й опуклими сті́нками для збері́гання напо́їв (Савра́нь).
- БА́РИНЯ, [ба́ри'н'а], і, жін. Глиня́на скульпту́рка у ви́гляді жі́нки в капе́люсі (усі н.п.).
- БА́РИШНЯ, [ба́риш'н'а], і, жін. Глиня́на скульпту́рка у ви́гляді жі́нки в капе́люсі (усі н.п.).
- БИ́К, [бик], а, чол. Горизонта́льна цегля́на сті́нка 1-2 метри завви́шки, що про́ходить уздо́вж центра́льної части́ни чере́ня від то́пки до то́го місця, де сто́їть гонча́р (Ша́рин).
- БІ́К, [бік], у, чол. Зовні́шня части́на глиня́ного посу́ду від найбі́льшої ви́пуклості до де́нця (усі н.п.).
- БІ́ЛА ГЛИ́НА, [бі́ла глі́на]. Гонча́рний ма́теріал, що набу́ває бі́лого ко́льору пі́сля ви́палува́ння. Ма́йстри вва́жали її найбі́льш вогне́трово́ю. Жо́вті та че́рвоні гли́ни бу́ли досту́пні май́же в усі́х села́х і ма́ли те́плій відті́нок. Бі́лі гли́ни бу́ли доро́жчими і ви́користову́валися для фа́рбува́ння ці́льних сто́рін ха́т (Бубні́вка).
- БІ́ЛИЙ ГЛЕ́Й, [бі́лий'глей]. Гонча́рний ма́теріал бі́лого ко́льору (Пісо́чна, Купи́н, Бубні́вка, Жо́рнище).
- БЛИ́ЗНЯТА, [бли́зн'ата], мн. Два невели́кі го́рщика, з'є́днані до́купи кі́льцеподі́бною ручко́ю (усі н.п.).
- БЛИ́ЗНЮ́КИ, [бли́зн'у́кі], мн. Два невели́кі го́рщики, з'є́днані до́купи кі́льцеподі́бною ручко́ю (усі н.п.).
- БЛЮ́ДО, [блю́до], а, сер. Кругла пле́ската посу́дина з широ́ким дном і низьки́ми ві́нцями (Савра́нь).
- БЛЮ́ДЦЕ, [блю́д'це], я, сер. 1. Ма́ленька чере́п'яна ми́ска. 2. Ма́ленька ми́сочка, що ста́виться під ча́шку або скля́нку. Не за́вжди мо́же бу́ти глиня́ною (Купи́н, Пісо́чна).
- БОГО́НОК, [бого́нок], -нка, чол. Посуди́на з двома дни́щами й опуклими сті́нками для збері́гання напо́їв (Савра́нь).
- БО́ЧОНО́К, [бо́чон'ок], -нка, чол. Посуди́на з двома дни́щами й опуклими сті́нками для збері́гання напо́їв (Савра́нь).
- БО́Й, [бо́й], ю, чол. Спорче́ні, зі́совані, недо́броякі́сні предмети ви́робни́цтва (Савра́нь).
- БО́КА́Л, [бо́ка́л], у, чол. Посуди́на для напо́їв у ви́гляді вели́кої рю́мки (усі н.п.).
- БРА́К, [брак], у, чол. Спорче́ні, зі́совані, недо́броякі́сні предмети ви́робни́цтва (усі н.п.).
- БРА́КОВА́НЕ, [брако́ване], ого, ім. Спорче́ні, зі́совані, недо́броякі́сні предмети ви́робни́цтва (усі н.п.).
- БРА́ШНЄ́, [брашнэ́], ого, ім., сер. Спорче́ні, зі́совані, недо́броякі́сні предмети ви́робни́цтва (Жо́рнище).
- БРО́ШТА́ЛЬ, [броштáл'], ю, чол. Марга́нець, який ви́користову́ють для глазу́рі гонча́рі (Павлі́вка).
- БУ́БНІ́ВСЬКА ГЛИ́НА, [бубні́ўс'ка]. На́зва гли́ни за міс́цем добу́вання (Бубні́вка).
- БУ́ГРИ́, [бугрі́], мн. Спіра́льні ви́ступи на по́верхні посу́ду, що ви́никають від не́які́сної ро́боти гонча́ря (Бубні́вка).
- БУ́ДКА́, [бу́д'ка], и, жін. На́віс з до́щок над го́рном, що захи́щає його́ від до́щу (Павлі́вка).
- БУ́НТ, [бунт], у, чол. Посуд, ви́тягну́тий що́йно з го́рна (Савра́нь).
- ВА́ЗА, [ва́за], и, жін. Го́рщик для до́машніх кві́тів (усі н.п.).
- ВАЗО́Н [вазо́н], у, чол. Го́рщик для до́машніх кві́тів (усі н.п.).
- ВАЗО́НЧИ́К, [вазо́нчи'к], а, чол. Го́рщик для до́машніх кві́тів (усі н.п.).
- ВА́РЮХА́, [вар'у́ха], и, жін. Інструме́нт для пере́мішува́ння сви́нцю під ча́с його́ пере́палення, нага́дує своєю́ формо́ю зви́чайну ло́жку (Пирі́жна).
- ВЕ́ЛИКА МИ́СКА, [ве́ліка ми́ска]. Ми́ска вели́кого ро́змі́ру, перева́жно з двома ву́хами, в якій мию́ть посуд, перу́ть бі́лизну то́що (усі н.п.).
- ВЕ́ЛИКИЙ ГО́РНЄ́ЦЬ, [ве́лікий'го́рне́ць']. Найбі́льший го́рщик (Пісо́чна).
- ВЕ́ЛИКИЙ ГО́РЩИ́К, [ве́лікий'го́рщи'к]. Найбі́льший го́рщик (Бубні́вка, Пирі́жна).
- ВЕ́РХ, [ве́рх], у, чол. Ве́рхня части́на го́рна (Пирі́жна).
- ВЕ́РШИ́ТИ, [ве́рши'ти]. Ви́тягува́ння гру́дки гли́ни на гонча́рному кру́зі у до́вгастий ко́нус, тя́гну́чи рука́ми вго́ру (Пирі́жна).
- ВЕ́РШО́К, [ве́ршо́к], -шка, чол. Відста́нь між кри́сами і чере́вом го́рщика (Пирі́жна).
- ВЕ́РЕТЕ́НО́, [ве́ре'те'но́], а, сер. Верти́кальний стри́жень, що з'є́днує ве́рхню і ни́жню части́ну гонча́рного кру́га. Споча́тку бу́ло дере́в'яним, а поті́м залі́зним (Кри́щенці, Жо́рнище, Ада́мівка, Гро́ми, Савра́нь, Ново́селі́вка, Бубні́вка).
- ВЕ́РЕТЕ́НО́, [ве́ре'те'но́], а, сер. Інструме́нт для ви́готовлен́ня ча́йників, дру́шляків, ці́дильни́ків, ігра́шок, що ма́є ви́лкоподі́бну формо́у й служи́ть для проти́кання отво́рів (Кри́щенці, Бубні́вка, Гро́ми).

ВЕРХНЯК, [вє'рхн'ак], а, чол. Верхня частина гончарного круга, на якій безпосередньо виготовляється посуд. Має круглу форму (усі н.п.).

ВЕРШИТИ, [вєрші'тіє], Процес, коли грудку глини виводять на гончарному крузі в довгастий конус, тягнувши руками вверх (Купин, Пісочна, Адамівка).

ВЕРШНЯК, [вєршн'ак], а, чол. Верхня частина гончарного круга, на якій безпосередньо виготовляється посуд (Адамівка).

ВЕРХНІЙ КРУГ, [вєрхн'ій круг]. Верхня частина гончарного круга, на якій безпосередньо виготовляється посуд (усі н.п.).

ВЕРШОК, [вє'ршók], а, чол. Відстань між крисами і черевом горщика (Пиріжна).

ВЕСЕЛЬЦЕ, [вє'сє'л'цє], я, сер. Інструмент для перемішування свинцю під час його перепалення, нагадує своєю формою звичайну ложку (Саврань).

ВЕСІЛЬНИЙ ГОРЩИК, [вє'с'іл'ній гóршчик'к]. Найбільший горщик (усі н.п.).

ВИВОДИТИ, [вє'вóди'тиє]. Процес, коли грудку глини виводять на гончарному крузі у довгастий конус, тягнувши руками вверх (Купин, Пісочна, Адамівка).

ВИГЛÁДЖУВАННЯ, [вє'глáджувán'а], я, чол. Процес відшліфовування посуду руками або гладким камінцем, чи округлої форми маленькою склянкою баночкою, чи гончарським ножиком, що має різну форму й розміри (усі н.п.).

ВИГЛÁДЖУВАТИ, [вє'глáджуватиє]. Процес відшліфовування посуду (Пісочна, Жорнище, Шарин).

ВИГНАТИ ВОГОНЬ, [в'ігнатиє вогón']. Завершальна фаза в горні, коли температура поступово знижується (усі н.п.).

ВИГНАТИ ПОЛУМ'Я, [в'ігнатиє полум'я]. Назва найсильнішого вогню, який вискакує з горна. Це кульмінаційна фаза випалювання (усі н.п.).

ВИГРІВÁННЯ, [вє'гр'івán:'а], я, сер. Розведення слабкого вогню. Завдання цього етапу – поступово нагріти посуд, щоб запобігти його трісканню (Пиріжна, Бубнівка, Громи).

ВИГРІТИ, [в'ігр'ітиє]. Розведення слабкого вогню для розігрівання посуду (усі н.п.).

ВИГРУЗИТИ ПІЧ, [в'ігрузи'єтиє п'іч]. Процес вибирання випаленого посуду з горна (усі н.п.).

ВИДРАПАНКА, [в'ідрапанка], и, жін. Орнамент, що має вигляд прямих ліній, іноді складається з проколених крапок (Бубнівка).

ВИКА́ЧУВАТИ, [вє'кáчуватиє]. Процес вимішування глини руками (Шарин, Саврань).

ВИКИДА́ТИ З ГО́РНА, [вє'ки'єдáтиє з гóрна]. Процес вибирання випаленого посуду з горна (усі н.п.).

ВИКИДА́ТИ ПО́СУД, [вє'ки'єдáтиє пóсуд]. Процес вибирання випаленого посуду з горна (усі н.п.).

ВИЛÉЖУВАТИ, [вє'лєжуватиє]. Процес, під час якого глина певний час перебуває на повітрі, щоб стати м'яким, податливим. Таким способом гончарі полегшували собі роботу з матеріалом. Зазвичай вилежувати залишали глину на 2-4 місяці (Павлівка, Адамівка, Саврань).

ВИМІ́СЮВАТИ, [вє'м'іс'уватиє]. Процес, коли грудки глини викачують руками (усі н.п.).

ВИПÁЛЮВАННЯ, [вє'пáл'уван'а]. Назва процесу, що характеризується обжиганням гончарських виробів вогнем з поступовим збільшенням температури (Громи, Бубнівка, Шарин, Купин).

ВИРОБЛЯТИ, [вє'робл'áтиє]. Процес виготовлення виробів на гончарному крузі (усі н.п.).

ВИСО́КИЙ, [вє'сóкиє]. Назва високого горщика (Бубнівка).

ВИТЯ́ГУВАТИ ГРУДКУ, [вє'т'áгуватиє г'рудку]. Підготовлену до роботи грудку глини виводять на гончарному крузі в довгастий конус, тягнувши руками вгору (Купин, Пісочна, Адамівка).

ВИТЯ́ГУВАТИ ПО́СУД, [вє'т'áгуватиє пóсуд]. Процес вибирання випаленого посуду з горна (Павлівка).

ВИКИДАТИ З ГОРНА, [вє'ки'єдáтиє з гóрна].

Процес вибирання випаленого посуду з горна (Шарин).

ВИГРУЗИТИ ПІЧ, [в'ігрузи'єтиє п'іч]. Процес вибирання випаленого посуду з горна (Бубнівка).

ВИХОД З ГО́РНА, [в'іход з гóрна]. Посуд, витягнений щойно з горна (Бубнівка).

ВИДÉРНИК, [в'ідєрни'к], а, чол. Назва горщика, що вміщує від 10 літрів рідини (Бубнівка, Пісочна).

ВИДМУ́ЛЮВАТИ, [в'ідмúл'уватиє]. Процес очищення глини, коли її заливають водою на деякий час, протягом якого вона відстоюється, і зайві речовини виділяються на поверхню (Саврань).

ВИДРО́ВІЙ ГОРЩИК, [в'ідрóвієї гóршчик'к]. Назва найбільшого горщика (Бубнівка).

ВІКНО́, [в'ікнó], а, сер. Отвір у горні, куди входить гончар, щоб укласти посуд для випалення, а також вийняти, коли він готовий (Пиріжна).

ВІНЕЧОК З ПІР'Я, [в'інеч'ок з п'іря]. Інструмент для обмазування готового посуду дьогтем (Бубнівка).
 ВІНТИ, [в'інті], ів. мн. Назва спіральних виступів на поверхні посуду (Саврань).
 ВІНЧИТИ, [в'інчи'єти]. Процес формування вінець посуду (усі н.п.).
 ВІНЦЯ, [в'інц'а], мн. Верхні краї горщика чи будь-якого глиняного посуду (усі н.п.).
 ВЛАСНЕ ГОРН, [ўласне' горн]. Яма, вимощена цеглою, де безпосередньо випаляють посуд (усі н.п.).
 ВЛАСТИВО ГЛИНА, [ўласт'іво гліна]. Сорт глини, з якої виробляють неполив'яний посуд (усі н.п.).
 ВОДЯНИК, [вод'ані'єк], а, чол. Глиняний виріб, у якому тримають воду (усі н.п.).
 ВОДЯНКА, [вод'анка], и, жін. 1. Глиняний виріб, у якому тримають воду. 2. Спеціальна посудина мископодібної форми для води, що стоїть на лаві поряд з гончарем, в яку він вмочує руки під час вироблення посуду на крузі (Пісочна).
 ВОДНИК, [в'одні'єк], а, чол. Глиняний посуд, в якому тримають воду (усі н.п.).
 ВОЛ'ОВІ ОЧІ, [вол'ов'і оч'і]. Орнамент, який має вигляд прямих ліній навколо кола і що нагадує очі вола (Бубнівка, Купин).
 ВОСЬМИРИК, [вос'мі'єрік], а, чол. Назва горщика, що у вісім разів був менший за одначку, і його припадало вісім штук на одну штуку під час продажу (Купин, Пісочна).
 ВОХРА, [в'охра], и, жін. Природна мінеральна фарба жовтого кольору (усі н.п.).
 ВОЩИТИ, [в'ощчи'єти]. Процес відшліфовування гончарного посуду (Пиріжна).
 ВУХО, [вухо], а, сер. 1. Виступ зверху покришки для зручності її тримання. 2. Виступ на боковій частині глечика, за який його можна тримати (усі н.п.).
 ВУШКО, [в'ушко], а, сер. 1. Виступ зверху покришки для зручності її тримання. 2. Виступ на боковій частині глечика, за який його можна тримати (усі н.п.).
 ВУШИТИ, [в'уши'єти]. Процес вироблення вуха на гончарному виробі (глечіку) (Павлівка, Саврань).
 ВХІД, [вх'ід], у, чол. Отвір у горні, куди входить гончар, щоб укласти посуд для випалення, а також вийняти його, коли він готовий (Пиріжна).

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Гончарська лексика говірок Поділля є складною багатоплановою системою, що має чітку структуру. Її вивчення засвідчує, що в ареальному плані вона виявляє тенденції до просторового протиставлення: частина лексики не виявляється в суміжних говірках (*брашне, богонок, відровий горщик, весельце* тощо). Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в продовженні роботи над укладанням Словника подільських говірок.

Перелік обстежених населених пунктів

с. Адамівка Вінковоцького району Хмельницької області;
 с. Бубнівка Гайсинського району Вінницької області;
 с. Громи Уманського району Черкаської області;
 с. Жорнище Іллінецького району Вінницької області;
 с. Крищенці Тульчинського району Вінницької області;
 с. Купин Городоцького району Хмельницької області;
 с. Новоселівка Гайсинського району Вінницької області;
 с. Павлівка Калинівського району Вінницької області;
 с. Пиріжна Кодимського району Одеської області;
 с. Пісочна Городоцького району Хмельницької області;
 м. Саврань Савранського району Одеської області;
 с. Шарин Уманського району Черкаської області.

Специфіку гончарської лексики говірок Поділля вдалося з'ясувати за допомогою інформаторів:

В. Г. Дерев'янка (1964 р.н.), О. Г. Дерев'янка (1960 р.н.), П. З. Островського (1959 р.н.), П. А. Семенченка. (1921 р.н.), Е. І. Міщенко (1926 р.н.), Г. А. Рижак, Г. Г. Козак (1905 р.н.), І. А. Ткачука (1923 р.н.), О. М. Почишина (1927 р.н.), Н. І. Матушак (1935 р.н.), Д. О. Гончарука (1937 р.н.), О. Г. Луцишина (1922 р.н.), А. Г. Погонец, Д. О. Грушовенка (1930 р.н.), О. С. Оришнюк (1928 р.н.), М. А. Леуса (1930 р.н.).

Література

- Артюх, Л. Ф. (1983). Зіставлення ареалів поширення найменувань деяких явищ традиційно-побутової матеріальної і духовної культури українців. *Структура і розвиток українських говорів на сучасному етапі. XV Республіканська діалектологічна нарада. Тези доповідей і повідомлень*. Житомир, С. 45–47.
- АУМ 1984 – Атлас української мови. В 3-х томах. Т. 1, Київ, 1984. 495 с.
- АУМ 1988 – Атлас української мови. В 3-х томах. Т. 2, Київ, 1988. 520 с.
- АУМ 2001 – Атлас української мови. В 3-х томах. Т. 3, Київ, 2001. 856 с.
- Баженов, Л. Ф. (1993). Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст. : Історіографія. Бібліографія. Матеріали, Кам'янець-Подільський, 480 с.
- Баженов, Л. Ф. (1992). Фольклорно-етнографічне вивчення краю в Подільській духовній семінарії в середині XIX – на поч. XX ст. *Наук.-практична конференція «Культура України і слов'янський світ»*. Тези доповідей та повідомлень. Ч. I. Київ.
- Байбурин, А.К. (1983). Жилище в обрядах и представлениях восточных славян, Москва, 190 с.
- Бевзенко, С. П. (1980). Українська діалектологія, Київ : Вища школа, 246 с.
- Бережняк, В. (1996). Східнополіська лексика гончарства на тлі суміжних діалектних систем. *Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку* : збірник наукових праць, присвячених пам'яті проф. С. П. Самійленка, Запоріжжя : ЗДУ, ч. 2, С. 36–39.
- Брилінський, Д. М. (1991). Матеріали до словника подільських говірок, Львів, 75 с.
- Брилінський, Д. М. (1991). Словник подільських говірок, Хмельницький, 116 с.
- Вакалюк, Я. Ю. (1985). Назви посуду та іншого кухонного начиння в українській мові. *Культура слова*, Київ, Вип. 29, С. 45–47.
- Василенко, В. И. (1902). К вопросу о толковом словаре Харьковского историко-филологического общества. *Сборник Харьковского историко-филологического общества*, том 13, ч.2, Харьков, С.59–71.
- Винник, В.О. (1996). Назви одиниць виміру і ваги в українській мові, Київ : Наукова думка, 151 с.
- Глібчук, Н. М. (2000). Говірки південно-західного наріччя української мови. Збірник текстів, Львів : Видавничий центр Львівського національного університету ім. Івана Франка, 155 с.
- ГУМ (1977) – Говори української мови : Збірник текстів, Київ : Наукова думка, 950 с.
- Гриценко, П. Ю. (1994). Основні риси подільського говору. *Поділля : Історико-етнографічне дослідження*, Київ : Доля, С. 74–81.
- Гриценко, П. Ю. (1990). Ареальне варіювання лексики, Київ, 268 с.
- Гриценко, П. Ю. (1987). Лексична система говорів і картографування. *Українська діалектна лексика*, Київ : Наукова думка, 1987.
- Гриценко П. Ю. (1984). Моделювання системи діалектної лексики, Київ : Наукова думка, 228 с.
- Гуменюк, С. К. (1965). Як складалася територія Поділля. *Тези доповідей Подільської історико-краєзнавчої конференції*, Хмельницький, С. 48–50
- Дзендзелівський, Й. О. (1955). Спостереження над лексикою українських говірок Нижнього Подністров'я. *Научные записки УГУ : Серія історико-філолог*, Львів, т.13, С.63–114.
- Жилко, Ф. Т. (1990). Ареальні системи української мови. *Мовознавство*, № 4 С. 18–27.
- Жилко, Ф. Т. (1966). Нариси з діалектології української мови, Київ, 306 с.
- Конобродська, В. Л. (2003). Етнолінгвістичний і лінгвістичний аспекти дослідження діалектної лексики. *Матеріали V конгресу Міжнародної асоціації україністів. Мовознавство* : збірник наукових статей. Чернівці, С. 406–410.
- Костів, О. (2004). Зона вібрацій на наддністрянсько-подільському діалектному суміжні. *Вісник Львівського ун-ту : Серія філологія*, Вип. 34, ч. II, С. 127–136.
- Кривчанська, М. Ф. (1954). Назви посуду гончарного промислу Полтавщини. *Полтавсько-київський діалект – основа української національної мови*, Київ : Вид-во АН УРСР, С. 115–129.
- Купрієнко, В. О. (1971). До вивчення лексики народних промислів. *Праці XII Респ. діалектол. наради*, Київ, С. 336–338.
- Лащук, Ю. П. (1968). Українські гончарі, Київ, 40 с.
- Левун, Н. В. (1984). Морфологічний спосіб творення української термінолексики художньої кераміки. *Дослідження з граматики і граматичної стилістики української мови*, Дніпропетровськ : Вид. ДДУ, С. 25–32.
- Левун, Н. В. (1977). Номінативні сполучення в термінології художньої кераміки. *Дослідження з граматики і граматичної стилістики української мови*, Дніпропетровськ : Вид. ДДУ, С. 30–35.
- Литвиненко, С. (2003). Гончарство в мові і культурі. *Діалектологічні студії : Мова і культура* / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. Львів : Ін-т українознавства ім. І.Крип'якевича НАНУ, С. 81–96

- Мединський, А. М. (2006). Структурна організація і семантика гончарської лексики у подільських говірках: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова», Київ, 20 с.
- Мусієнко, П. Н. (1968). Кераміка. Історія українського мистецтва : В 6 т. Київ : Укр. рад. енциклопедії, т. 3, С. 322–335.
- НПУ (1979) – Народні промисли України, Київ : Наукова думка, 336 с.
- НХП (1986) – Народні художні промисли УРСР, Київ, 1986, 133 с.
- Никончук, М. В. (1985). Сільськогосподарська лексика Правобережного Полісся, Київ : Наук. думка, 312 с.
- Поділля (1994) – Поділля: Історико-етнографічне дослідження / [Л. Ф. Артюх, В. Г. Балушок, З. Є. Болтарович та ін.], Київ, 504 с.
- Пошивайло, О. (1993а). Етнографія українського гончарства, Київ : Молодь, С. 16.
- Пошивайло, О. (1993б). Ілюстрований словник народної гончарської термінології Лівобережної України (Гетьманщина), Опішне : Українське народознавство, 280 с.
- Пошивайло, О. (1988а). Народні системи лічби в гончарстві на Лівобережжі України (XIX–XX ст.). *Нар. творчість та етнографія*, ч. 1, С. 46–49.
- Пошивайло, О. (1988б). Українське народне гончарство: програма-запитальник для дослідження традиційного гончарства та збирання етнографічних матеріалів, Опішне : Вид-во Музею гончарства в Опішному, 29 с.
- Пошивайло О. (1991). Гончарство Лівобережної України XIX – початку XX століть і відродження в ньому основних духовних настанов української народної свідомості, Київ : Молодь, 282 с.
- Пошивайло, С. (2014). Народні назви знарядь, споруд та інструментів, які використовуються у гончарному виробництві Полтавщини, *Народознавчі зошити*, № 3.
- Програма (1949) – Програма для збирання матеріалів до Діалектологічного атласу української мови, Київ : Вид-во АН УРСР, 118 с.
- Прусевич, А. (1916). Гончарный промысел в Подольской губернии. *Кустарные промыслы Подольской губернии*, Київ, С. 3–116.
- Ремесла (1905) – Ремесла и промыслы Херсонской губернии. Херсон: Издание Херсонской Губернской Земской Управы, 85 с.
- Сімонок, В. П. (2000). Семантико-функціональний аналіз іншомовної лексики сучасній українській мовній картині світу, Харків : Основа, 332 с.
- Спанатій, Л. С. (1988). З діалектної лексики українських гончарів. *Українське мовознавство*, № 15, С. 86–90.
- Спанатій, Л. С. (1989а). Назви гончарського рахунку в народнорозмовній мові українських гончарів. *Науково-технічна революція і сучасні процеси розвитку лексики української народнорозмовної мови*. Тези доповідей республіканської конференції. Ужгород, С. 133–134.
- Спанатій, Л. С. (1989б). Про деякі назви глини в мові українських гончарів. *Научные разработки и достижения молодых учёных – народному хозяйству*: Тезиси докладов, Ужгород : Ужгородський госуниверситет, С. 144.
- Спанатій, Л. С. (1990). До питання про діалектну лексику українських гончарів. *Проблеми української діалектології на сучасному етапі*. Тези доповідей і повідомлень. Житомир, С. 191–192.
- Спанатій, Л. С. (1996а). Про деякі назви гончарного матеріалу в говорах української мови. *Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку*: збірник наукових праць, присвячених пам'яті проф. С. П. Самійленка, Запоріжжя: ЗДУ, ч. 2, С. 33–36.
- Спанатій, Л. С. (1996б). Історія, стан та перспективи розвитку української гончарної термінології. *Українська термінологія і сучасність*. Тези доповідей і повідомлень всеукраїнської наукової конференції, Київ, 1996, С. 46.
- Спаська, С. (1929). Шльонський гончарний круг. *Матеріали до етнології*, Вип. 2, С. 104–110.
- СУЛМ (1973) – Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія, Київ : Наукова думка, 438 с.
- Тищенко, Т. М. (2003). Подільсько-середньонадніпрянське суміжжя у світлі ізоглос : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 Українська мова, Київ, 19 с.
- УЕ (1994) – Українська етнографія. Курс лекцій: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / [ред. А. П. Пономарьов], Київ : Либідь, 317 с.
- УК (1991) – Українська культура : Коротка історія культурного життя українського народу. Репр. відтворення вид. 1918 р., Київ : Абрис, 272 с.
- УМ (1994) – Українська минувшина: Ілюстрований етнографічний довідник. 2-ге вид. / [редкол. : А. П. Пономарьов, Л. Ф. Артюх, Т. В. Косміна та ін.], Київ : Либідь, 256 с.
- УН (1997) – Українське народознавство: Навчальний посібник / [ред. С. П. Павлюк], Львів : Фенікс, 607 с.
- Шульгіна, Л. (1929). Гончарство в с. Бубнівці на Поділлі. Етнографічні дослідження. *Матеріали з етнології*. Київ, С. 111–184.

References

- Artiukh, L. F. (1983). Zistavlennia arealiv poshyrennia naimenuvan deiakykh yavyschch tradytsiino-pobutovoï materialnoi i dukhovnoi kultury ukraintsiv [Зіставлення ареалів поширення найменувань деяких явищ традиційно-побутової матеріальної і духовної культури українців]. *Struktura i rozvytok ukraïnskykh hovoriv na suchasnomu etapi. XV Respublikanska dialektolohichna narada. Tezy dopovidei i povidomlen. Zhytomyr*, S. 45–47.
- AUM 1984 – Atlas ukraïnskoi movy. V 3-kh tomakh [Atlas of the Ukrainian language. In 3 volumes], t. 1, Kyiv, 1984. 495 s.
- AUM 1988 – Atlas ukraïnskoi movy. V 3-kh tomakh [Atlas of the Ukrainian language. In 3 volumes], t. 2, Kyiv, 1988. 520 s.
- AUM 2001 – Atlas ukraïnskoi movy. V 3-kh tomakh [Atlas of the Ukrainian language. In 3 volumes], t. 3, Kyiv, 2001. 856 s.
- Bazhenov, L. F. (1993). Podillia v pratsiakh doslidnykiv i kraieznavtsiv XIX-XX st. : Istoriohrafiia. Bibliohrafiia. Materialy [Podillia in the works of researchers and local historians of the 19th-20th centuries. : Historiography. Bibliography. Materials], Kamianets-Podilskyi, 480 s.
- Bazhenov, L. F. (1992). Folklorno-etnografichne vyvchennia kraiu v Podilskii dukhovnii seminarii v seredyni XIX – na poch. XX st. [Folkloric and ethnographic study of the region in the Podolsk Theological Seminary in the middle of the 19th century – at the beginning. 20th century]. *Nauk.-praktychna konferentsiia «Kultura Ukrainy i slovianskyi svit»*. Tezy dopovidei ta povidomlen. Ch. I. Kyiv.
- Baiburn, A. K. (1983). Zhylyshche v obriadakh y predstavleniyakh vostochnykh slavian [Dwelling in the rituals and beliefs of the Eastern Slavs], Moskva, 190 s.
- Bevzenko, S. P. (1980). Ukraïnska dialektolohiia [Ukrainian dialectology], Kyiv : Vyshcha shkola, 246 s.
- Berezhniak, V. (1996). Skhidnopoliska leksyka honcharstva na tli sumizhnykh dialektnykh system [Eastern Polish vocabulary of pottery against the background of adjacent dialect systems]. *Skhidnoslovianski movy v yikh istorychnomu rozvytku : zbirnyk naukovykh prats, prysviachenykh pamiaty prof. S. P. Samiilenka, Zaporizhzhia : ZDU*, ch. 2, S. 36–39.
- Brylinskyi, D. M. (1991). Materialy do slovnyka podilskykh hovirok [Materials for the dictionary of Podilsk dialects], Lviv, 75 s.
- Brylinskyi, D. M. (1991). Slovnyk podilskykh hovirok [Dictionary of Podilsk dialects], Khmelnytskyi, 116 s.
- Vakaliuk, Ya. Yu. (1985). Nazvy posudu ta inshoho kukhonnoho nachynnia v ukraïnskii movi [Names of dishes and other kitchen utensils in Ukrainian], *Kultura slova*, Kyiv, Vyp. 29, S. 45–47.
- Vasylenko, V. Y. (1902). K voprosu o tolkovom slovare Kharkovskoho ystoryko-fylolohycheskoho obshchestva [On the issue of the explanatory dictionary of the Kharkov Historical and Philological Society], *Sbornyk Kharkovskoho ystoryko-fylolohycheskoho obshchestva*, tom 13, ch.2, Kharkov, S.59–71.
- Vynnyk, V.O. (1996). Nazvy odynts vymiru i vahy v ukraïnskii movi [Name one of the worlds and yours in Ukrainian language], Kyiv : Naukova dumka, 151 s.
- Hlibchuk, N. M. (2000). Hoviryk pivdenno-zakhidnoho narichchia ukraïnskoi movy. Zbirnyk tekstiv [Versions of the day-to-day dialect of the Ukrainian language. Collection of texts], Lviv: Vydavnychi tseñtr Lvivskoho natsionalnoho universytetu im. Ivana Franka, 155 s.
- HUM (1977) – Hovory ukraïnskoi movy : Zbirnyk tekstiv [Speak Ukrainian language: Collection of texts], Kyiv : Naukova dumka, 950 s.
- Hrytsenko, P. Yu. (1994). Osnovni rysy podilskoho hovoru [The main features of the Podilsk dialect], *Podillia : Istoryko-etnografichne doslidzhennia*, Kyiv : Dolia, S. 74–81.
- Hrytsenko, P. Yu. (1990). Arealne variuvannia leksyky [Areal variation of vocabulary], Kyiv, 268 s.
- Hrytsenko, P. Yu. (1987). Leksychna systema hovoriv i kartohrafuvannia [Lexical system of dialects and mapping]. *Ukraïnska dialektna leksyka*, Kyiv : Naukova dumka, 1987.
- Hrytsenko P. Yu. (1984). Modeliuvannia systemy dialektnoi leksyky [Modeling the dialect vocabulary system], Kyiv : Naukova dumka, 228 s.
- Humeniuk, S. K. (1965). Yak skladalasia terytoriia Podillia [How was the territory of Podillia formed]. *Tezy dopovidei Podilskoi istoryko-kraieznavchoi konferentsii*, Khmelnytskyi, S. 48–50.
- Dzendzelivskyi, Y. O. (1955). Sposterezhennia nad leksykoïu ukraïnskykh hovirok Nyzhnoho Podnistrovia [Observations on the vocabulary of Ukrainian dialects of Nizhny Transnistria]. *Nauchnye zapysky UHU : Seryia ystoryko-fyloloh*, Lviv, t.13, S.63–114.
- Zhylko, F. T. (1990). Arealni systemy ukraïnskoi movy [Areal systems of the Ukrainian language]. *Movoznavstvo*, № 4, S. 18–27.
- Zhylko, F. T. (1966). Narysy z dialektolohii ukraïnskoi movy [Essays on dialectology of the Ukrainian language], Kyiv, 306 s.

- Konobrodskaya, V. L. (2003). Etnolinhvistychnyi i linhvistychnyi aspekty doslidzhennia dialektnoi leksyky [Ethnolinguistic and linguistic aspects of dialect vocabulary research]. *Materialy V konhresu Mizhnarodnoi asotsiatsii ukrainivstiv. Movoznavstvo* : zbirnyk naukovykh statei. Chernivtsi, S. 406–410.
- Kostiv, O. (2004). Zona vibratsii na naddnistriansko-podilskomu dialektnomu sumizhni [Zone of vibrations on the Transnistrian-Podilsk dialect border]. *Visnyk Lvivskoho un-tu : Seriya filolohiia*, Vyp. 34, ch. II, S. 127–136.
- Kryvchanska, M. F. (1954). Nazvy posudu honcharnoho promyslu Poltavshchyny [Names of dishes of the pottery industry of Poltava region]. *Poltavsko-kyivskiy dialekt – osnova ukraïnskoi natsionalnoi movy*, Kyiv : Vyd-vo AN URSR, S. 115–129.
- Kupriienko, V. O. (1971). Do vyvchennia leksyky narodnykh promysliv [To study the vocabulary of folk crafts]. *Pratsi XII resp. dialektol. narady*, Kyiv, S. 336–338.
- Lashchuk, Yu. P. (1968). Ukrainski honchari [Ukrainian potters], Kyiv, 40 s.
- Levun, N. V. (1984). Morfolohichni sposib tvorennia ukraïnskoi terminoleksyky khudozhnoi keramiky [Morphological method of creation of Ukrainian terminolexics of artistic ceramics]. *Doslidzhennia z hramatyky i hramatychnoi stylistyky ukraïnskoi movy*, Dnipropetrovsk : Vyd. DDU, S. 25–32.
- Levun, N. V. (1977). Nominatyvni spoluchennia v terminolohii khudozhnoi keramiky [Nominative conjunctions in the terminology of artistic ceramics]. *Doslidzhennia z hramatyky i hramatychnoi stylistyky ukraïnskoi movy*, Dnipropetrovsk : Vyd. DDU, S. 30–35.
- Lytvynenko, S. (2003). Honcharstvo v movi i kulturi [Pottery in language and culture]. *Dialektolohichni studii : Mova i kultura / vidp. red. P. Hrytsenko, N. Khobzei*. Lviv : In-t ukrainoznavstva im. I. Kryp'iakevycha NANU, S. 81–96.
- Medynskiy, A. M. (2006). Strukturna orhanizatsiia i semantyka honcharskoi leksyky u podilskykh hovirkakh [Structural organization and semantics of pottery vocabulary in Podil dialects]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 «Ukraïnska mova», Kyiv, 20 s.
- Musiienko, P. N. (1968). Keramika. Istoriia ukraïnskoho mystetstva : V 6 t. [Ceramics. History of Ukrainian art: In 6 vols.], Kyiv: Ukr. rad. entsyklopedii, t. 3, S. 322–335.
- NPU (1979) – Narodni promysly Ukrainy [Folk crafts of Ukraine], Kyiv : Naukova dumka, 336 s.
- NKhP (1986) – Narodni khudozhni promysly URSR [Folk art crafts of the Ukrainian SSR], Kyiv, 1986, 133 s.
- Nykonchuk, M. V. (1985). Silskohospodarska leksyka Pravoberezhnoho Polissia [Agricultural vocabulary of the Right Bank Polissia], Kyiv : Nauk. dumka, 312 s.
- Podillia (1994) – Podillia: Istoryko-etnohrafichne doslidzhennia [Podillia: Historical and ethnographic research] / [L. F. Artiukh, V. H. Balushok, Z. Ye. Boltarovych ta in.], Kyiv, 504 s.
- Poshyvailo, O. (1993a). Etnohrafiia ukraïnskoho honcharstva [Ethnography of Ukrainian pottery], Kyiv : Molod, S. 16.
- Poshyvailo, O. (1993b). Iliustrovanyi slovnyk narodnoi honcharskoi terminolohii Livoberezhnoi Ukrainy (Hetmanshchyna) [Illustrated dictionary of folk pottery terminology of Left Bank Ukraine (Hetmanship)], Opishne : Ukraïnske narodoznavstvo, 280 s.
- Poshyvailo, O. (1988a). Narodni systemy lichby v honcharstvi na Livoberezhzhi Ukrainy (XIX – XX st.) [Folk numeral systems in pottery on the Left Bank of Ukraine (XIX–XX centuries)]. *Nar. tvorchist ta etnohrafiia*, ch. 1, S. 46–49.
- Poshyvailo, O. (1988b). Ukraïnske narodne honcharstvo: prohrama-zapytalnyk dlia doslidzhennia tradytsiinoho honcharstva ta zbyrannia etnohrafichnykh materialiv [Ukrainian folk pottery: questionnaire program for researching traditional pottery and collecting ethnographic materials], Opishne : Vyd-vo Muzeiu honcharstva v Opishnomu, 29 s.
- Poshyvailo O. (1991). Honcharstvo Livoberezhnoi Ukrainy XIX – pochatku XX stolit i vidrodzhennia v nomu osnovnykh dukhovnykh nastanov ukraïnskoi narodnoi svidomosti [Pottery of the Left Bank of Ukraine of the 19th – early 20th centuries and the revival of the main spiritual teachings of the Ukrainian national consciousness in it], Kyiv : Molod, 282 s.
- Poshyvailo, S. (2014). Narodni nazvy znariad, sporud ta instrumentiv, yaki vykorystovuiutsia u honcharnomu vyrobnytstvi Poltavshchyny [Vernacular names of tools, structures and tools used in pottery production in Poltava Oblast], *Narodoznavchi zoshyty*, № 3.
- Prohrama (1949) – Prohrama dlia zbyrannia materialiv do Dialektolohichnoho atlasu ukraïnskoi movy [A program for collecting materials for the Dialectological Atlas of the Ukrainian Language], Kyiv : Vyd-vo AN URSR, 118 s.
- Prusevych, A. (1916). Honcharnyi promysel v Podolskoi hubernyy [Pottery industry in the Podolsk province]. *Kustarnyye promysly Podolskoi hubernyy*, Kyiv, S. 3–116.
- Remesla (1905) – Remesla y promysly Khersonskoi huberniy [Crafts and trades of the Kherson province]. Kherson: Yzдание Khersonskoi Hubernskoi Zemskoi Upravy, 85 s.
- Simonok, V. P. (2000). Semantyko-funktsionalnyi analiz inshomovnoi leksyky suchasniï ukraïnskii movniï kartyni svitu [Semantic and functional analysis of foreign language vocabulary in the modern Ukrainian linguistic picture of the world], Kharkiv : Osnova, 332 s.

- Spanatii, L. S. (1988). Z dialektnoi leksyky ukrainskykh honchariv [From the dialect vocabulary of Ukrainian potters]. *Ukrainske movoznavstvo*, № 15, S. 86–90.
- Spanatii, L. S. (1989a). Nazvy honcharskoho rakhunku v narodnorozmovnii movi ukrainskykh honchariv [Names of the pottery account in the vernacular of Ukrainian potters]. *Naukovo-tekhnichna revoliutsiia i suchasni protsesy rozvytku leksyky ukrainskoi narodnorozmovnoi movy*. Tezy dopovidei respublikanskoi konferentsii. Uzhhorod, S. 133–134.
- Spanatii, L. S. (1989b). Pro deiaki nazvy hlyny v movi ukrainskykh honchariv [About some names of clay in the language of Ukrainian potters]. *Nauchnye razrobotky y dostyzheniia molodykh uchenykh – narodnomu khoziaistvu : Tezysy dokladov*, Uzhhorod : Uzhhorodskiy hosuniversitytet, S. 144.
- Spanatii, L. S. (1990). Do pytannia pro dialektnu leksyky ukrainskykh honchariv [To the question of the dialect vocabulary of Ukrainian potters]. *Problemy ukrainskoi dialektologii na suchasnomu etapi*. Tezy dopovidei i povidomlen. Zhytomyr, S. 191–192.
- Spanatii L. S. (1996a). Pro deiaki nazvy honcharnoho materialu v hovorakh ukrainskoi movy [About some names of pottery material in dialects of the Ukrainian language]. *Skhidnoslovianski movy v yikh istorychnomu rozvytku: zbirnyk naukovykh prats, prysviachenykh pamiaty prof. S. P. Samiilenka, Zaporizhzhia: ZDU*, ch. 2, S. 33–36.
- Spanatii, L. S. (1996b). Istoriia, stan ta perspektyvy rozvytku ukrainskoi honcharnoi terminologii [The history, state and prospects of the development of Ukrainian pottery terminology]. *Ukrainska terminologhiia i suchasnist*. Tezy dopovidei i povidomlen vseukrainskoi naukovoii konferentsii, Kyiv, 1996, S. 46.
- Spaska, S. (1929). Shlonskyi honcharnyi kruh [Shlyon pottery circle]. *Materialy do etnologii*, Vyp. 2, S. 104–110.
- SULM (1973) – Suchasna ukrainska literaturna mova: Leksyka i frazeologhiia [Modern Ukrainian literary language: Vocabulary and phraseology], Kyiv : Naukova dumka, 438 s.
- Tyshchenko, T. M. (2003). Podilsko-serednonaddniprianske sumizhzhia u svitli izohlos [The Podilsk-Middle Transdnieper confluence in the light of the isogloss]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 Ukrainska mova, Kyiv, 19 s.
- UE (1994) – Ukrainska etnografii. Kurs lektsii [Ukrainian ethnography. Course of lectures]: navch. posibnyk dlia stud. vyshchykh navch. zakladiv / [red. A. P. Ponomarov], Kyiv : Lybid, 317 s.
- UK (1991) – Ukrainska kultura : Korotka istoriia kulturnoho zhyttia ukrainskoho narodu. Repr. vidtvorennia vyd. 1918 r. [Ukrainian culture: A brief history of the cultural life of the Ukrainian people. Repr. reproduction of the species 1918], Kyiv: Abrys, 272 s.
- UM (1994) – Ukrainska mynuvshyna: Iliustrovanyi etnografichniy dovidnyk [Ukrainian past: Illustrated ethnographic guide], 2-he vyd. / [redkol. : A. P. Ponomarov, L. F. Artiukh, T. V. Kosmina ta in.], Kyiv : Lybid, 256 s.
- UN (1997) – Ukrainske narodoznavstvo: Navch. posibnyk [Ukrainian folklore: Study guide] / [red. S. P. Pavliuk], Lviv : Feniks, 607 s.
- Shulhina, L. (1929). Honcharstvo v s. Bubnivtsi na Podilli. Etnografichni doslidzhennia [Pottery in the village Bubnivtsi in Podillya. Ethnographic studies]. *Materialy z etnologii*. Kyiv, S.111–184.

Автори

Ольга Жвава, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології та міжкультурної комунікації
e-mail: o.a.zhvava@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1046-8849>

Authors

Olha Zhvava, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian Philology and Intercultural Communication
e-mail: o.a.zhvava@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1046-8849>

Конфлікт інтересів

Автори засвідчують про відсутність конфлікту інтересів

Conflict of Interests

The authors declare that they have no conflict of interest